

UCHWAŁA

Dnia 6 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Marek Siwek

Protokolant Karolina Majewska

w sprawie **prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. M. T.**

o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 234 § 1 k.k. oraz o czyn z art. 231 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

na posiedzeniu w dniu 6 grudnia 2022 r.

zażalenia pełnomocnika wnioskodawcy R. K.

na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2021 r., sygn. akt I DI 25/21

o odmowie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator Prokuratury Okręgowej w W. M. T.

uchwalił

- 1. utrzymać w mocy zaskarżoną uchwałę,**
- 2. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa w Wysokiem Mazowieckim, postanowieniem z dnia 28 lipca 2017 r., po rozpoznaniu zawiadomienia R. K. z dnia 25 maja 2017 r., odmówiła wszczęcia śledztwa PR Ds. [...] w sprawie przekroczenia w dniu

08.11.2016 r. w W., woj. [...] obowiązków przez pracownika Prokuratury Okręgowej w W. oraz adwokat E. R. poprzez publiczne ujawnienie wiadomości z postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w W. sygn. akt VI Ds. [...]1 o planowanym zatrzymaniu D. B. i przeszukania jego mieszkania utrudniając tym prowadzenie powyższego postępowania poprzez pomoc w zatarciu dowodów przestępstwa, czym działano na szkodę interesu publicznego i prywatnego ww., oraz złożenia fałszywych wyjaśnień przez D. B. obciążających R. K., tj. art. 231 § 1 k.k. w zb. z art.. 241 § 1 w zb. z art. 239 § 1 k.k. w zb. z art. 233 § 1 k.k., wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego.

Na skutek rozpoznania zażalenia R. K. z dnia 10 sierpnia 2017 r., Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, postanowieniem z dnia 8 lutego 2018 r., uwzględnił zażalenie i uchylił zaskarżone postanowienie. W uzasadnieniu postanowienia Sąd podniósł m.in. konieczność przesłuchania wskazanych w nim osób, w celu ustalenia czy działanie adw. E. R. było umyślne.

Prokuratora Rejonowa w Wysokiem Mazowieckiem postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2019 r. umorzyła śledztwo w sprawie w przedmiocie przekroczenia w nieustalonym czasie nie później niż w dniu 08.11.2016 r. w W., woj. [...] obowiązków przez pracownika Prokuratury Okręgowej w W. oraz adwokat E. R. poprzez publiczne ujawnienie wiadomości z postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w W. sygn. akt VI Ds. [...]1 o planowanym zatrzymaniu D. B. i przeszukania jego mieszkania utrudniając tym prowadzenie powyższego postępowania poprzez pomoc w zatarciu dowodów przestępstwa, czym działano na szkodę interesu publicznego i prywatnego ww., oraz złożenia fałszywych wyjaśnień przez D. B. obciążających R. K., tj. art. 231 § 1 k.k. w zb. z art.. 241 § 1 w zb. z art. 239 § 1 k.k. w zb. z art. 233 § 1 k.k., wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego.

Na skutek rozpoznania zażalenia pełnomocnika R. K. z dnia 2 września 2019 r., Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy postanowieniem z dnia 10 lipca 2020 r. uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał organowi postępowania przygotowawczego do dalszego prowadzenia. Sąd wskazał przy tym

na konieczność przeprowadzenia dalszych czynności dowodowych, w celu ustalenia istotnych okoliczności sprawy.

Prokuratura Rejonowa w Wysokiem Mazowieckim postanowieniem z dnia 22 września 2020 r. umorzyła śledztwo w sprawie o sygn. akt PR Ds. [...]2 w przedmiocie przekroczenia w nieustalonym czasie nie później niż w dniu 8 listopada 2016 r. w W., woj. [...] obowiązków przez pracownika Prokuratury Okręgowej w W. oraz adwokat E. R. przez publiczne ujawnienie wiadomości z postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w W. sygn. akt VI Ds. [...]1 o planowanym zatrzymaniu D. B. i przeszukania jego mieszkania utrudniając tym prowadzenie powyższego postępowania poprzez pomoc w zataczeniu dowodów przestępstwa, czym działano na szkodę interesu publicznego i prywatnego ww., oraz złożenia fałszywych wyjaśnień przez D. B. obciążających R. K., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 241 § 1 k.k. w zb. z art. 239 § 1 k.k. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego.

Prokuratura Okręgowa w Łomży, na skutek rozpoznania zażalenia pełnomocnika R. K. z dnia 8 października 2020 r., postanowieniem z dnia 3 grudnia 2020 r. nie uwzględniła zażalenia i utrzymała w mocy zaskarżone postanowienie.

Pełnomocnik R. K. w dniu 31 grudnia 2020 r. skierował przeciwko prokurator Prokuratury Okręgowej w W. - M. T. subsydiarny akt oskarżenia oraz w dniu 23 kwietnia 2021 r. skierował wniosek o wydanie uchwały zezwalającej na pociągnięcie ww. prokurator do odpowiedzialności karnej za to, że:

1. w bliżej nieustalonym czasie, nie później niż 29 czerwca 2017 roku, przekraczając swoje uprawnienia funkcjonariusza publicznego, który zgodnie z ustawą Prawo o prokuraturze ma obowiązek działać z poszanowaniem prawa nakłoniła E. R. aby ta z kolei nakłaniała D. B., A. R. oraz Ł. J. do składania wyjaśnień, w których mieli fałszywie oskarżać R. K. o popełnienie przestępstw, których ten się nie dopuścił, w zamian za określone korzyści procesowe w postępowaniach o sygn. akt 6 Ds. [...]3, 9 Ds. [...]4 oraz 3 Ds. [...]5 (obietnica orzeczenia łagodniejszej kary oraz uchylenia środka

zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania), tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 234 § 1 k.k.,

2. w bliżej nieustalonym czasie, jednak nie później niż w dniu 8 listopada 2016 roku w Warszawie, przekroczyła swoje uprawnienia, jako funkcjonariusza publicznego poprzez przekazanie informacji osobie niepowołanej – E. R. - o planowanych czynnościach operacyjnych w ramach prowadzonego postępowania przygotowawczego pod sygn. akt PO 9 Ds. [...]4, w postaci planowanego na dzień 18 stycznia 2017 roku zatrzymania D. B. oraz przeszukania mieszkania przy ul. [...] w W. oraz innych lokali mieszkalnych i nieruchomości, wskazanych w treści postanowienia z dnia 17 stycznia 2017 roku, w których to miejscach D. B. miał przetrzymywać przedmioty pochodzące z przestępstwa, co doprowadziło następnie do poinformowania ww. o planowanych działaniach i ułatwienia wskazanemu ukrycia dowodów przestępstwa, czym działała na szkodę wymiaru sprawiedliwości, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.

Na podstawie tak skonstruowanych zarzutów wniosł o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator Prokuratury Okręgowej w W. - M. T.. Jednocześnie składając wniosek o:

1. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z subsydiarnego aktu oskarżenia wraz z załącznikami na okoliczność uzasadnienia podstaw niniejszego wniosku,
2. zwrócenie się do Prokuratury Okręgowej w W. o dołączenie wniosku do niniejszej sprawy akt o sygn. 3 Ds. [...]6, celem uzyskania wglądu do stenogramu rozmowy pomiędzy Ł. J., a R. K. oraz protokołu z przeszukania nieruchomości (k. J.) z dnia 27 czerwca 2017 r. wraz z dokumentami zabezpieczonymi na terenie tej posesji na okoliczność potwierdzenia faktu nakłaniania do składania fałszywych zeznań przez adwokat E. R. swoich ówczesnych klientów, tj. Ł. J. oraz A. R.,
3. zwrócenie się do Prokuratury Okręgowej w W. o udzielenie informacji czy i kiedy adwokat E. R., D. B., Ł. J., A. R. uzyskali dostęp do akt sprawy o sygn. akt VIII K [...] (6 Ds. [...]3), VIII K [...] 1 (9 Ds. [...]4), 3 Ds. [...]6 lub akta w formie zdigitalizowanej i przekazanie kopii odpowiednich zarządzeń w tym

zakresie w celu wykazania czy adw. E. R. mogła powziąć informacje dot. planowanych czynności, treści dowodów, w tym wyjaśnień współpodejrzanych z akt sprawy,

4. zwrócenie się do Prokuratury Rejonowej w Wysokim Mazowieckim o dołączenie do niniejszej sprawy akt sprawy PR Ds. [...]7 oraz PR Ds. [...]2,
5. zwrócenie się do Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim o dołączenie do niniejszej sprawy akt sprawy o sygn. II K 12/15

W odpowiedzi na powyższy wniosek prokurator M. T. wniosła o jego nieuwzględnienie podnosząc ujemną przesłankę procesową określoną w art. 17 § 9 k.p.k. z uwagi na brak tożsamość pierwszego z czynów objętych subsydiarnym aktem oskarżenia z czynem, co do którego postępowanie przygotowawcze zostało dwukrotnie umorzone. W zakresie drugiego z czynów prokurator wskazała, że R. K. nie był uprawniony do złożenia subsydiarnego aktu oskarżenia w zakresie w jakim czyn ten obejmuje przestępstwo przeciwko interesowi publicznemu. Ponadto, prokurator M. T. podniosła, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie uprawdopodobnia popełnienia czynów objętych subsydiarnym aktem oskarżenia.

Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna uchwałą z dnia 15 lipca 2021 r., sygn. akt I DI 25/21, odmówił uwzględnienia wniosku o wyrażenie zgody na pociągnięcie prokurator M. T. do odpowiedzialności karnej.

Zażalenie na ww. uchwałę wywiódł pełnomocnik R. K.. Zaskarżył uchwałę, nie precyzując przy tym w jakiej części. Zaskarżonej uchwałę zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę Uchwały, który miał wpływ na treść zaskarżonej Uchwały, przejawiający w uznaniu, że w niniejszej sprawie nie doszło do skutecznego złożenia subsydiarnego aktu oskarżenia w zakresie pkt. 1, z uwagi na fakt, iż czyn zarzucany w pkt. 1 nie jest tożsamy z czynami objętymi dwukrotnym umorzeniem postępowania, co stanowiło podstawę wydania uchwały odmawiającej wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator Prokuratury Okręgowej w W. - M. T., podczas gdy postępowanie przygotowawcze, które zostało dwukrotnie umorzone było prowadzone wobec pracowników Prokuratury Okręgowej w W., zaś subsydiarny akt

oskarżenia wymaga skonkretyzowania osoby oskarżanej, a co za tym idzie, według oskarżyciela posiłkowego, osobą która popełniła przestępstwo była M. T., zaś okoliczności związane z przekroczeniem przez M. T. uprawnień funkcjonariusza publicznego poprzez nakłonienie E. R. aby ta z kolei nakłaniała D. B., A. R. oraz Ł. J. do składania fałszywych wyjaśnień w zamian za określone korzyści procesowe, były zawarte w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa z dnia 25 marca 2017 r., a co za tym idzie mają ścisły związek z dwukrotnie umorzonym postępowaniem, a więc zachodzi tożsamość przedmiotowa i podmiotowa czynów zarzucanych M. T. w subsydiarnym akcie oskarżenia oraz tych wynikających z postanowień o dwukrotnym umorzeniu, co w niniejszej sytuacji winno skutkować uwzględnieniem wniosku w pkt. 1;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę Uchwały, który miał wpływ na treść zaskarżonej Uchwały, polegający na niesłusznym uznaniu, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie uzasadnia dostatecznie podejrzenia popełnienia przez prokuratora M. T. opisanych we wniosku czynów, co w konsekwencji skutkowało podjęciem uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, podczas gdy prawidłowa ocena całokształtu zebranych w sprawie dowodów oraz ciążących na prokuratorze obowiązków zawartych w powszechnie obowiązujących przepisach oraz dopuszczenie i przeprowadzenie wniosków dowodowych, powinno doprowadzić do podjęcia uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie M. T. do odpowiedzialności karnej w zakresie obu czynów.

W oparciu o tak skonstruowany zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały poprzez zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. – M. T. w zakresie obu czynów wskazanych we wniosku R. K. z dnia 22 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie pełnomocnika wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie podnieść należy, że kwestię subsydiarnego aktu oskarżenia regulują przepisy Kodeksu postępowania karnego w art. 330 w zw. z art. 55, które stanowią o jego dopuszczalności i wyznaczają jego zakres przedmiotowy

i podmiotowy. Instytucja ta stanowi wyjątek od unormowania oskarżenia wnoszonego w trybie publicznym, umożliwiając podjęcie dalszych czynności przez pokrzywdzonego w sytuacji, w której prokurator prowadzący postępowanie dwukrotnie odmawia ścigania, o które pokrzywdzony wnosił, natomiast prokurator nadrzędny postanowienie to utrzymuje w mocy.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, zauważyć należy, że Prokuratura Rejonowa w Wysokiem Mazowieckim postanowieniami z dnia 28 lipca 2017 r. oraz 22 września 2020 r. umorzyła śledztwo zainicjowane zawiadomieniem R. K., a Prokuratura Okręgowa w Łomży postanowieniem z dnia 3 grudnia 2020 r. utrzymała je w mocy. Zostały zatem spełnione przesłanki pozwalające na wniesienie przez pokrzywdzonego subsydiarnego aktu oskarżenia w zakresie w jakim postanowienia te zostały wydane.

W orzecznictwie podnosi się, że pokrzywdzony może wnieść subsydiarny akt oskarżenia tylko co do czynu, który zachowuje przymiot tożsamości z czynem, którego dotyczyło powtórne umorzenie postępowania w okolicznościach wskazanych w art. 330 § 2 k.p.k. (wyrok SN z 26.11.2014 r., II KK 109/14, LEX nr 1621333). Pokrzywdzony R. K. konstruując zarzut zawarty w pkt. 1 subsydiarnego aktu oskarżenia nie spełnił wymogu tożsamości przedmiotowej czynu, jego treść nie pokrywa się bowiem z opisem czynu objętym dwukrotnym umorzeniem postępowania. Sąd I instancji słusznie zauważył, że „opis czynu zawarty w ww. postanowieniach nie uwzględniał nakłaniania E. R. przez prokuratora M. T. do nakłaniania D. B., A. R. oraz Ł. J. do składania fałszywych wyjaśnień, w których mieli fałszywie oskarżać R. K. o popełnienie przestępstw, których ten się nie dopuścił, w zamian za określone korzyści procesowe”, co w sposób znaczący zmienia kwalifikację prawną czynu, a przez to jest działaniem odmiennym od tego, którego dotyczyła odmowa wszczęcia, a następnie umorzenie śledztwa.

Tym samym, wobec braku spełnienia kryterium tożsamości przedmiotowej zarzutów, sąd dyscyplinarny I instancji zasadnie uznał, że nie doszło do skutecznego wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia w powyższym zakresie.

Kwestia ta ma istotne znaczenie w kontekście wyrażenia zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, bowiem immanentnym

elementem wydania przez sąd dyscyplinarny uchwały w oparciu o art. 135 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (dalej: p.p.) jest skuteczne wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia wobec prokuratora mającego być podmiotem owego postępowania. Przyjęcie odmiennego rozumowania prowadziłoby do sytuacji, w której oskarżyciel subsydiarny mógłby modyfikować opis czynu w sposób dowolny, a nawet sprzeczny z treścią postanowień umarzających postępowanie, natomiast sąd dyscyplinarny każdorazowo zobligowany byłby do uchylenia prokuratorowi immunitetu, a sama instytucja immunitetu nie spełniałaby funkcji ochronnej, lecz sprowadzałaby się do martwego zapisu.

Przepis art. 55 § 2 k.p.k. nakłada na pokrzywdzonego obowiązek korzystania z usług wykwalifikowanego profesjonalnego podmiotu w zakresie sporządzania i podpisania subsydiarnego aktu oskarżenia, w postaci adwokata, radcy prawnego albo radcę Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawodawca tym samym nie tylko obliuguje pokrzywdzonego do sporządzenia aktu w sposób zgodny z wymogami prawa, lecz również zapewnia mu możliwość rzetelnego poprowadzenia sprawy, spełniając zarazem funkcję ochronną wobec pokrzywdzonego, w celu udzielenia fachowego wsparcia bądź też uniknięcia błędnego sformułowania subsydiarnego aktu oskarżenia.

Odnosząc się do drugiego z zarzutów zawartych w zażaleniu zauważyć należy, że Sąd I instancji w sposób prawidłowy dokonał analizy i oceny wartości materiału dowodowego załączonego do wniosku, szczególnie w kontekście jego znaczenia przy ocenie ziszczenia się przesłanki dostatecznego podejrzenia popełnienia przestępstwa. Wnioskodawca nie przedstawił bowiem żadnych dowodów przemawiających za zasadnością wywiedzonego wniosku, ograniczając się wyłącznie do niepopartych niczym stwierdzeń, będących wyłącznie przypuszczeniami opartymi na założeniach ujętych w takich zwrotach jak „mogła” czy też „wielce prawdopodobne”.

Także z postanowienia Prokuratury Rejonowej w Wysokiem Mazowieckiem z dnia 22 sierpnia 2019 r. wynika, że w sprawie przeprowadzono czynności analizy akt sprawy Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. PR Ds. [...]7 oraz przesłuchano w charakterze świadków R. K., D. B. oraz M. C., które nie

uprawdopodobniły popełnienia zarzucanego przestępstwa przez prokurator M. T.. Ponadto, z zeznań P. B. nie wynika by informacje o planowanym przeszukaniu przez ABW wspólnego z D. B. mieszkania uzyskane zostały od prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie M. T..

W związku z powyższym ustalenie sądu *a quo*, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy nie uzasadnia dostatecznie podejrzenia popełnienia przez prokuratora M. T. opisanego w pkt 2 wniosku czynu uznać należy za prawidłowe.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.